

Bijen in de tuin in Zandvoort gedurende de periode 2004-2020

Pim Kuijken

Ligging

De tuin grenst aan het perron/spoor van het station Zandvoort. De woning is onderdeel van het rond 2000 gerealiseerde woningbouwproject Park Duinwijk. Tussen het spoor en de schutting van de tuin ligt een groenstrook van ongeveer 10 meter breed. Precies achter het huis is dat gedeelte opgehoogd tot een echt duin (Fig. 1).

Deze groenstrook ligt, soms minder breed en niet als opgehoogd duin, langs de spoorlijn en bereikt de duinen na 700 meter. De groenstrook wordt tweemaal doorsneden door een spoorwegovergang. Het gehele zandige gebied is destijds tot de spoorwegovergang volledig afgegraven en gebruiksklaar gemaakt voor de

aanleg van woningen en straten.

Aan de andere kant van de spoorlijn ligt bijna direct het centrum van Zandvoort met dichte bebouwing.

De tuin

De diepte bedraagt bijna 15 m en de breedte 9 m. Het terras heeft een oppervlakte van ongeveer 25 m².

Daarnaast is er een muurkas van ruim 7 m². Uiteindelijk resulteert dat in een begroeid oppervlakte van ongeveer 100 m².

De ligging van de tuin op het zuidzuidwesten is voor de bijen perfect. Zonnig en beschermd tegen de koude noorden- en oostenwind. En is in de zomer vaak behoorlijk warm.

Figuur 1. Overzicht van de tuin en de erachter liggende groenstrook, tot het station. Foto Pim Kuijken.

Figuur 2. Veel bloei in de tuin. Foto Pim Kuijken.

Zonder volledig te zijn kunnen de volgende planten en bomen aangetroffen worden, waarbij uiteraard wel veel planten aanwezig zijn, welke voor de bijen aantrekkelijk zijn (Fig. 2).

Langs de muur en de schutting staat een vijgenboom, enkele pruimenbomen, een sering, een clematis en klimrozen. Voor de bijen zijn eigenlijk alleen de bloeiende pruimenbomen en de sering van belang. Verder zijn onder andere de volgende planten aanwezig: allium, andoorn, blauwe distel, blauwe druifjes, campanula, crocus, duizendblad, galium, hibiscus, kattenkruid, kerrie, lavendel, longkruid, malva, monnikskap, munt, ridderspoor, scabiosa, sedum, verbena, vrouwenmantel, witte kerstroos en verder diverse kruiden.

Kortom een gevarieerd aanbod, wat aantrekkelijk is voor veel wilde bijen en per jaar iets kan veranderen.

Resultaten

Gedurende deze lange periode (2004-2020) zijn er 43 soorten bijen geregistreerd. De volledige lijst is te vinden op www.hymenovaria.nl. Gezien de omvang van de tuin is dit een respectabel aantal en kunnen we

Tabel 1. Soorten uit de tuin die op de rode lijst staan.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Rode lijst 2018
<i>Anthophora quadrimaculata</i>	kattenkruidbij	bedreigd
<i>Coelioxys conoidea</i>	grote kegelbij	ernstig bedreigd
<i>Hylaeus incongruus</i>	weidemaskerbij	kwetsbaar
<i>Lasioglossum tarsatum</i>	duingroefbij	bedreigd
<i>Melecta albifrons</i>	bruine rouwbij	kwetsbaar
<i>Osmia aurulenta</i>	gouden slakkenhuisbij	kwetsbaar
<i>Osmia caerulescens</i>	blauwe metselbij	kwetsbaar

spreken van een grote diversiteit. Van deze soorten staan er 7 op de rode lijst (Reemer 2018) (Tabel 1).

De meeste soorten zijn elk jaar of wisselend aanwezig. Enkele soorten kwamen alleen in de beginjaren voor en enkele kunnen betiteld worden als zwervers. Neemt niet weg dat de tuin ook voor deze zwervers interessant was en blijft.

Anthophora quadrimaculata

Bij deze opsomming wil ik één soort apart belichten: de kattenkruidbij, *Anthophora quadrimaculata* (Fig. 3). Deze bij komt verder in het westen niet voor (Peeters et al. 2012), maar is aanwezig in Limburg

en Brabant. Deze bij staat op de rode lijst, het is een bedreigde en zeldzame soort. De kattenkruidbij is vanaf 2004 elk jaar uitsluitend in onze tuin aanwezig en zal daar zeer waarschijnlijk ook nestelen. Deze soort bezoekt speciaal de bloemen van kattenkruid, lavendel en verbena. Op al mijn zwerftochten in de duinen en meer landinwaarts is deze soort nimmer waargenomen. Kortom een bijzonder fenomeen in een relatief kleine tuin en een goed voorbeeld hoe waardevol een oase in de wijk kan zijn voor de biodiversiteit.

Conclusie

De vraag ligt voor, hoe en op welke wijze al deze soorten erin geslaagd zijn om onze tuin te bereiken en daar jaarlijks aan te treffen zijn. De tuin vormt een oase en biedt aan veel bijen een mogelijkheid om te foerageren en biedt kennelijk ook voor veel soorten broedmogelijkheden.

Echter, al deze soorten zijn hier ooit gekomen via een aanvliegroute en komen nog steeds via een bepaalde route deze kant op. Langs de spoorlijn loopt een (onderbroken) groenstrook. Dit geeft veel bijen en

andere insecten de mogelijkheid om zich te verplaatsen en op zoek te gaan naar voedsel en geschikte broedgelegenheden.

Figuur 3. Kattenkruidbij. Foto Pim Kuijken.

Deze groene corridor is van levensbelang om zich te kunnen verplaatsen en te overleven, levert een grote bijdrage aan de biodiversiteit en past volledig in het huidige tijdsbeeld. Wat gepropageerd wordt, is hier aanwezig en moet zeker ook zo blijven. Daar is blijvende aandacht voor nodig en er zijn nauwelijks kosten aan verbonden. Alleen moet deze verbindingzone in stand gehouden worden en dat zal onderdeel moeten zijn van het groenbeleid van de gemeente Zandvoort.

Literatuur

Peeters, T.M.J., H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, F. van der Meer, I.P. Raemakers, W.R.B. Heitmans, K. van Achterberg, M. Kwak, A.J. Loonstra, J. de Rond, M. Roos & M. Reemer, 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). - Naturalis Biodiversity Center & EIS-Nederland, Leiden, 544 p.

Reemer, M., 2018. Basisrapport voor de rode lijst. - EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden, EIS2018-06, 171 p.

Summary

Over a long period of time (2004-2020) the bee diversity in a garden of 100 m² in Zandvoort has been recorded, resulting in 43 species. The special highlight is the annual occurrence of the rare *Anthophora quadrimaculata*.

Pim Kuijken
wkuijken@ziggo.nl